

РУСЛАН

Виходить у Львові що дні крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунжини). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламаци неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надсланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор
на пів року . . . 10 кор
на чверть року . . . 5 кор
на місяць . . . 1-70 кор

За границею.

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокє число по 10 сот.

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

„Митрополитъ Галицкій Андрей Шептицькій и Галицко-русская Матица“.

(Дальше).

На протест гр.-кат. Консисторії, підписаний ВПр. Митрополитом Андреем Шептицьким з д. 19. падолиста 1904 р. вислала Гал.-руска Матица напечатаний в брошурі на стор. 4—7 „Отвѣтъ Совѣта Общества Галицко-русская Матица“ до ВПр. Митрополита Андрея Шептицького з д. 27 ноября (10 декабря) 1904 года, підписаний предсідателем Богданом А. Дідицьким і секретарем О. Мончаловским. Передовсім зазначити треба, що сей «Отвѣтъ» написаний такою московщиною, на яку лише пп. Дідицький і Мончаловский (що ще доси не встигли її добре вивчити ся!) могли спромогти ся. Виділ Гал.-руск. Матиці на докір протесту митрополитого, що усунувши покровительство над сим товариством кождочасного митрополита галицкого або адміністратора львівської архієпархії, довів, до розриву традиційної звязи Товариства з найвищими представителями духовенства а тим самим до розриву звязи з св. Церквою, відповідає, що:

переміна статута Товариства наступила на загальних зборах членів ще 11 (24) мая 1900 р. на основі однодушного рішення всіх присутних, що сю переміну одобрили другі загальні збори членів 25 падолиста (8 грудня) 1900 р. і що нарешті сю зміну затвердило ц. к. Намісництво рішенням з 28. січня 1901 р. (сим разом намісництво дуже поквапило ся з рішенням, інтересовані очевидно допилювали справу). Виділ Гал.-руск. Матиці уважає отже питанє поставлене ВПр. Митрополитом з формальної сторони нарешті і законно рішенням, а вважає відкритою лише моральну сторону питання і з того powodu є

так благосклонний, що подає поясненя на основі приватних висказів членів «Совѣта», що мали участь в згаданих загальних зборах.

В пору основаня Галицко-рус. Матиці, каже виділ, в 1848 р. гр.-кат. Владики в Галицкій Русі були не лише духовними але й народними вождями руского населеня Галичини, щедрими покровителями заснованих тоді галицко-руск. товариств і ревними пособниками і задач і змагань. Тому покровительство митрополита над Гал.-руск. Матицею було зовсім природним виразом тісної звязи між Товариством а Начальством гр.-кат. Церкви. Опісля та звязь почала замітно слабнути, позаяк гр.-к. Владики, пририваючи ся до натягнутих (?) політичних відносин, які настали між правительством а верховодячою в Галичині польскою партією, почали нібито уклоняти ся від народних змагань і длятого що раз більше стали охолоджувати ся відносини між ними а народом в національно-політичній області. Се мало бути причиною, що засновані по введеню в житє «Гал.-рус. Матиці» наукові і просвітні товариства «Просвіта», «Наука», Товариство ім. Шевченка (що до сих можемо рішучо запевнити, що при укладаню статутів їх згадані в горі мотиви не були брані під розвагу — Ред. Русл.), Общество ім. Качковського і ин. для обережности, не поставляли своїми покровителями гр.-кат. Владик.

Колиж наступила така сумна доба, каже дальше виділ Гал.-руск. Матиці, в котрій з висоти престола Галицкої Митрополії роздає ся голос осуду всіх руских Галичан і всіх галицко-русских Обществ, що в своїй літературній і національній роботі держали ся «историческихъ основъ» (значить, змагали до омосковченя рускої мови — Ред. Русл.) житя і розвитку руского на-

роду; коли із сторони митрополита галицкого (розумій пок. Сильвестра Сембратовича) почало ся пособлюванє нових літературних і національних наук, що фонетичною правописю відчужували (?) нарід від церковних книг і тим самим від звязи (?) з св. Церквою; коли то для приподобаня тим новим наукам духовне Начальство стало одобрювати переклади молитов на простонародну мову а тим самим одобрювати «пренебрежительное (!) отношеніє» до церковно-славянського язика, тої непохитної основи руского язика і живої звязи руского народу з греко-католи. Церквою — члени Гал.-рус. Матиці, переконані о конечнім для руского населеня Галичини образованю і розвитку без розриву з традиційними основами руского народу т. є на культурно-історичній почві, не могли не видіти того яркого противорічя, що виникло між принципами і змаганями Гал.-рус. Матиці і між змаганями її статутарного покровителя, дотичного митрополита галицкого. Щоби охоронити ся перед таким впливом, котрий міг нарушити національно-культурні принципи Товариства, змінити напрям, даний йому основателями (?) а навіть спонукати ділати в тім напрямі, що веде до відчуженя і розриву руского народу з Церквою (?), постановили змінити статут Товариства.

Однак пропустивши в статуті постанову про покровительство митрополитів, Гал.-рус. Матица не пірвала і не наміряла (?) пірвати ані навіть ослабити (!) своєї звязи з гр.-к. Церквою, бо придержує ся принятого зїздом мужів довіря руского населеня Галичини у Львові д. 27 січня (7 лютого) 1900 р. основного принципу (се наводимо дословно без перекладу):

«Существованіє, сила и величіє рускаго народа почивають на двухъ основныхъ началахъ: на сознаніи племеннаго

Жиль Верн.

Скороїзд будучности.

(Конець).

Я вже не знав, що мав думати. Чи я мав до діла з божєвільним, чи мав вірити тим казочним виводам, хоч би мій розум мав тому опирати ся.

«Гарно», заявив я вкінци, приймім, що то все так є, пустім наших подорожних в ту дику подорож, позволюмо їм ідлетіти з тою чортівскою скоростию, про яку ви що йно говорили; але яким чином зменшите скорість, в якій спосіб загальмуєте, як здержите свій віз? При такій скорости прецінь все мусить розлетіти ся в тисячі а тисячі куснів!»

«Як раз ні», відповів Кольонель, стискаючи милосердно плечима. «Через наші тунелі віють безнастанно струї воздуха в противнім напрямі. Коли поїзд рушає в Бостону, телеграф повідомлює персонал в Ліверпулю, а він зарядить, аби скорість надбігаючого поїзду зменшити, а вкінци его здержати. Отвиряє ся прямо величезний вентиль, через який впадає з сусідного тунелю

могуча струя воздуха і летючи напроти воза спершу его опинює, а вкінци сповняє ролю еластичної пружини для охорони від удареня. Та по що я буду вас довше поясненями морочити, коли се можна на ділі спробувати».

Заки я міг відповісти, він потягнув за нікльовану ручку, двері посунули ся на бік а через отвір, що при тім повстав, я побачив величаво прибраний, електрично освічений салоновий віз з довгим рядом малих на дві особи канапок.

«Се наш віз», сказав, і ввійшов до середини. «Прошу за мною».

Я ввійшов, а Кольонель замкнув за нами двері.

Я не міг не оглянути ся ще раз дококола. Віз виглядав як довгий циліндер. На передній і задній стінні містили ся прилади до зміни воздуха і перевітрюваня. Свіже повітре перепливалось легесенько з надвору до середини, а зужите вилітало задною стіною. Регулятори, що служили до того, уставляли ся автоматично, відповідно до скорости руху воза.

По кількох хвилях пробудила ся в мені жадоба пробувати дальших пригод.

«Коли ми відїздимо?»

Кольонель глянув на мене з боку здивовано.

«Відїздити? Мій коханий приятелю, ми вже давно в дорозі».

«В дорозі? Так незамітно?»

Кольонель притакнув.

«Се є як раз незрівняне поліпшенє супроти невивідної і трясучої їзди на зеліничих поїздах».

Я слухав уважно з жадобою, чи не замічу якого шелесту. Если Кольонель з мене не шуткував, то ми мусіли вже тепер гнати в шаленій їзді глибоко понід філіями Атлантійского океану.

Я тимчасом не чув нічого крім глухого, тихесенького шелесту, який, як я догадував ся, викликувала їзда возу. Моє здивованє росло з кождою хвилею, а сидів тихо, недвижимо, переляканий. Так перейшла година, як ненадійно чувство холоду почув я на чолі і на лиці. Лице було зовсім мокре. Звідки се взяло ся? Яким чином лице стало мокрим? Чи стіна тунелю пухла і вода океану пересякала каплями через сталеву трубу?

Неописана тревога заволоділа мною; я чув, як краплі поту і води, що вже давно обливали моє лице, спливали з чола. Чувство зимна ста-

и культурного **єдинства всего русскаго народа** (значить московского) и на нерасторжимости русской народности отъ русской народної церкви (тут очевидно мали на думці російську Церкву, бо інакше не обминалиб вислову греко-кат. Церкви, котрого уживають на інших місцях сеї відповіді на протест). А запевнивши Митрополита, що Гал.-рус. Матиця буде все руководити ся тим спасительним для руского народа началом (значить: визнавати єдність з московским народом і російскою церквою), просять о архієрейске благословені!

Справді треба признати, що се вже висший ступінь фарисейства і лицемірства, запевнювати з одного боку, що Гал.-рус. Матиця не хоче ослабляти навіть звязи з гр.-кат. Церквою, не хоче змінити на пряму своїх основателів, що при тім визнає племінну і культурну єдність з Московщиною і звязь нерозривну з російскою Церквою, а з другого боку просять о архієрейске благословені Митрополита гр.-кат. Церкви!

Крайною злобою назвати мусимо також посуджуване пок. кардинала-митрополита Сембратовича о пособлюване якимсь новим наукам літературним і національним, котрі нібито відчужували від церковних книг і звязи з св. Церквою. В давніших книжках шкільних для народних шкіл не було ніяких церковних текстів, окрім початкових молитов і букв з титлами в Букварі. А вжеж кождий, що має слабе понятє о педагогії, мусить признати, що дитина в 1-ій класі народної школи абсолютно не може зрозуміти значіння титл, отже уміщенє сих титл в букварі було зовсім безосенне, а позаяк в дальших читанках не було давніше церковних текстів, отже ученики народної школи не виносили достаточного підготовленя в читаню церковно-славянського письма. Для того на домаганє Митрополита Сильвестра Сембратовича, від 2-ої читанки почавши, вставлено всюди церковні тексти а пізнійше і титли, так що тепер доперва можуть ученики народної школи навчити ся церковного письма. Окрім того Рада шк. кр. видала тексти євангелій в церковно-славянськїм язичі, на основі котрих учителі релігії можуть приготувити учеників до читаня церковних книг.

Гал.-рус. Матиця отже прямо розминає ся з правдою, наколи говорить, що фонетична правопись відчужує від читаня церковних книг і від звязи з Церквою, бо як раз доперва від введена сеї правописи звернено більшу увагу в школі на підготовленє учеників до читаня церковних книг і се заслуга пок. кардинала-митрополита. А так само се превелика заслуга его, що подбав о молитовники для руского народу в его рідній і єму зрозумілій мові і тим

вало що раз сильнійше, тревога що раз змагла ся, я хотів крикнути до Кольонеля Піерса, кричати о поміч.

* * *
«Алеж Жіль, чоловіче, ти сидиш ще тут? Там падає дощ!» — обізвала ся здалека моя жінка.

Я пробудив ся і побачив, що сиджу в своїм затишнім огороді, підчас коли сьвіжий маєвий дощик шелестів по листках дерев — а его грубі краплі перервали мені сон. Передо мною на столі лежала пачка американських газет; числа із звісною статею, в якій з правдиво американскою фанфаронадою описувано сполученє з Європою, лежали коло мене на землі. Сон зміг мене при читаню, а в сні мій ум снував дальше почату тему. Я бояв ся, що ідея Кольонеля Піерса так само як моя фантастична пригода проминути безслідно, як сонний привид.

сповнив він сьвятий обовязок, боже се річ зовсім ясна, що хто молить ся, повинен розуміти, о що молить ся, а сеж кождий признати мусить, що богато труду, муки і науки мають учителі релігії, поки доведуть учеників до зрозуміня звичайних, щоденних молитов «Отче наш», «Богородице» і т. п., а щож казати про інші молитви. Всі народи славянські мають св. Письмо і молитвенники переложені на свою рідну мову, лише Русини аж по віках дїждали ся перекладу молитвенників, а апробованого Одинариятм св. Письма і до нині не мають.

Наостанку і се тут зазначити мусимо, що не покровитель Гал.-рус. Матиці змінив напрям сего Товариства, не він відступив від на пряму даного єму основателями в 1848 р., але навпаки теперішній виділ і згадані загальні збори, як і деякі давнійші вже виділи і члени. Вжеж бо зїзд руских учених в 1848 р., котрий довів до заснованя Гал.-рус. Матиці, ухвалив (гл. Историч. Очеркъ основанія Гал. рус. Матиці Льв. 1850, стор. СІ.) зовсім виразно ось що:

«1. Маємо ся тримати того язика, яким наш нарід говорить (значить укр.-руский, як се видно із записин на зїзд на стор. XXI: працювати будем ино для добра 15-мільонового народа, отже не московского), і що всюда або по найбільшій часті від него уживанє, має бути правилом.

2. Азбука кирилицька зіставляє ся в цілости церковним книгам, Удерживає ся також для письм сьвітвих, однако належить дати спосібність, аби і азбука гражданська, яка уживана може далеко більшою частию Русинів і тутка в Галиції вийшла в повсюдне уживанє.

3. Маємо приладити букви гражданські до звуку народної мови (значить до фонетики) з тим віднесенєм, аби кождий, хто кирилицею в рускїм народнім язичі писати хоче, до того застосовав ся.

4. За загальне і головне правило правописи постановляє ся: писати так, як більшість народа вимовляє, але уважати на етимологію, як того потреба заїде».

Отже се найліпший доказ, що Гал.-рус. Матиця тепер відступила від на пряму, даного їй основателями в 1848 р.

(Дальше буде).

Управильнене конґруї.

Правительство предложило палаті послів проєкт управильненя конґруї католицького духовенства, яким в часті змінє ся, в часті доповнює ся закон з 19. серпня 1898. в сїм предметі. Між пояснюючими замітками, які попереджують правительственне предложенє, находимо мотиви і засади, якими правительство руководило ся при укладаню проєкту реформи поборів чинних душпастирів.

Теперішнє предложенє відповідає тій вихідній думці, що управильненє конґруї католицького душпастирства, як оно стало переведене 19. вересня 1878. Д. в 9. ч. 176, не сповнило вкладаних на него надій та справедливих жадань що до виміру запорученого, відповідного до стану мінімум доходу. Згаданий закон повстав в наслідок ініціятиви акції публичних функцінарів в справі поліпшеня їх платні і може уважати ся як нову редакцію закона з 19. цвітня 1885, який перший раз, провізорично управильнив дотаційні відносини католицького душпастирського клиру.

Предложеный проєкт представляє ся не тільки як вирівнанє доходів духовенства з сучасними економічними відносинами що до цін і обставин житя але також еще в більшій мірі як поступ в області техніки конґруального питаня. Она мала іменно на увазі, створити відповідні, справедливі норми оцінки доходу і в тім напрямі виділила з фасій доходи з фондаций-

них служб Божих, а також узгляднила фактичні обставини дотацій в натураліях.

Мінімальні доходи духовенства, як се означує § 2 згаданого проєкту, будуть виносити в Галичині: У Львові і Кракові 2.400 К для пароха і 1.110 К для сотрудника, в містах повише 5.000 душ; 1.000 для сотрудника, у всіх інших місцевостях 1.600 К і 1.000 К. В таким самим відношеню установлені побори і в інших провінциях з виїмком Відня, де платню установлено на 3.600 К зглядно 1.600 К.

Дальше постановляє § 2а, що системізованим сотрудникам, які мають повірене душпастирство в церкві поза оселею парохії і при такій філіяльній церкві мають своє урядове замешканє, належить ся підвишенє мінімальних поборів о 400 К річно; § 2 б. постановляє, що системізовані сотрудники, які з обовязку провадять окреме господарство, мають одержувати підвижку 200 К річно; вкінці § 2с. установляє квінкренія для парохів: два по 100 К, а відтак деценія по 200 К аж до сорокового року повненя душпастирских обовязків.

§ 13. установляє емеритальні побори в слїдуючій висоті.

	парохів,	експозит.	сотрудн.
до 10 літ служби	1.000 К	800 К	800 К
» 20 »	1.200 »	1.000 »	900 »
» 30 »	1.400 »	1.200 »	1.000 »
» 40 »	1.600 »	1.400 »	1.100 »
по 40 »	2.000 »	1.600 »	1.200 »

Після III. артикулу підвишенє конґруї набирає обовязуючої сили для сотрудників від 1. січня 1907 р., для парохів від 1 січня 1908 р., зглядно від 1. січня 1909 р. А підвишенє поборів емеритальних буде обовязувати від 1. січня 1906 р. зглядно від 1 січня 1907 р.

Нема потреби доказувати подрібно, що означенє конґруальних засад в р. 1885. полягає майже на подвоєню установленого мало що не перед столітєм доходу, в жаден спосіб не вирівнало сю різницю, яка вчинила ся через обниженє сили купна гроша на зріст цін житєвих потреб. Перехід з природного господарства до грошевого, який тепер вже всюда можна уважати за довершений еще поглиблює сю різницю.

Сему старає ся противділати теперішнє предложенє в двоякий спосіб: через підвишенє конґруальних норм та через заведевє службових додатків. Виєлїдом сих двох, принятих засад є ті дані, які ми навели в горі. Натомість проєкт занехав переняти сюда ті засади, які існують при обчисленю платні в разі спенсіонованя державних урядників та учителів, а підвищуючи дотеперішні норми, завів тільки нову категорію пенсіонієтів, іменно експозитів. Як з одной сторони відносини так урядові, як і материяльні урядників, а сьвященників є зовсім інші і зрівнувати їх не було би відповідним, так з другої сторони вставленє між душпастирів а сотрудників третьої категорії експозитів, спосібних до спенсіонованя, було дуже пожаданім. Звісно, що тільки у виїмкових случаях сотрудник якийсь прийде в положенє пенсіонувати ся яко такий, а в часі спенсіонованя займає бодай вже місце експозита. Тож означенє сеї категорії з рівночасним підвишенєм поборів представляє ся як акт усунєня фактичної несправедливости.

Що до службових додатків, які заведено в формі двох квінквеніальних і відтак трех деценіальних підвижок, то як з одной сторони їх призначенє є здержати старших сьвященників, обізнаних з парохіяльними відносинами, від стараня і переносин на ліпше датовані парохії в цілі забезпеченя свого материяльного битю, з другої сторони они подають правительству дисциплінарне средство против тих парохів, яких поведенє не є бездокірне, в сей спосіб, що тоді може бути здержанє призначє квінквеніальної чи деценіальної підвижки. Впрочім сї службові додатки признані тільки для сьвітського духовенства, а до монахів зовсім не відносять ся.

Фіансовий тягар, який вийде наслідком сего проєкту, можна оцінити на 9.300.000 К. Так знатний видаток можна перевести тільки поступенно в міру бюджетових средств, які стоять до розпорядимости держави. З сеї причини розділено переведенє реформи конґруї на час від початку 1906. р. до початку 1912. р. Переведенє примінсно до степеня потреби поодиноких кате-

горий душпастирів, а іменно в перших роках має бути переведена реформа конґруи для сотрудників і пенсіонерів, а в послідних роках підвижки конґруи після відслужених літ.

З бразилійських кольоній.

(Допись).

Кольонія: Antonio Candido.
(Дальше).

Картофлю також майже всі садять і удаєсь часом дуже красна та сипка. Кукурудза, подібна цілком до галицького «кінського зуба», єсть важним продуктом, бо коли нема жита, ні иншого збіжа, то она все заступає і на поживу для людей і для худоби і для дробю. Навіть пси радо сьпру зїдають. Щоби кукурудзу садити, так само і фасолю, мусить ся вперед чи лїс чи корчі, так звану канOVERу фонсами (?) стяти, коли добре висхне, підпалюєсь на кілька сторін, а як вітер повиває, то в одній хвили повстає страшний огонь, що все палить і нищить за собою. Треба добре уважати, щоби огонь не окружив кого, бо тогди нема ратунку. На спаленім місці, длучком заостреним, або яким зелізом робить ся дірки та вкидує ся по кілька зерен і ногою засуваєсь. Кукурудзу сїє ся досить рідко а поміж ню фасолю (або осїбно) і садить ся гарбузи.— На добрій землі кукурудза буває дуже красна, а на підлії нема що збирати. Заледво посходить, а вже пороги, ріжні птахи, налітають і одні вибориють, а другі за гачку з корінцем витягають, як достигає, то знов папугаї ріжного рода та инша дичина нищать єї. Треба стеречи єї перед тими ворогами.

З кукурудзи також роблять звичайно Бразиліянки, також і наші люде фариню, котрої так само уживаєсь, як мандьокової. Виглядає тая фарина мов жидівска маца на дрібно потовчена. Робить ся єї в той спосіб, що кукурудзу мочить ся, відтак дає ся на ступу. Ступа подібна до галицьких ступ, що просо товчуть, або що иншого, лиш так зроблена, що тая діра в дереві, де силпе ся кукурудзу так видовбана, мовби середина горшка в горі звужена, аби лиш товчок змістив ся і нерозсипувало ся на всі боки. Товчок так зладжений, що тов місце, де в Галичині ногами стаєсь і зважуєсь, єсть подібне до великої ложки, або корита. На тов виглубленє спадає вода, наповнює тов виглубленє, а тогди тягаром своїм підносить товчок, але і заразом вода виливає ся і товчок спадає до призначеного місця. Туо ступу отже вода порушає і треба лиш добре наставити, а день і ніч буде товчи. Такі то сьуть млини бразилійські, котрі і люди наші собі повиставляли, а на такій ступі і жито товче ся на хліб, если хто не має жорен млинаца.

Добре стовчену, майже на муку, кукурудзу винамає ся і сушить ся на пательнях мов фариню мандьокову. Така фарина заступає хліб Бразиліянам. Коли зайде ся до Бразиліяна, а той хоче прийняти чимсь иншим, як кавою, особливо коли то пора обїду, то Бразиліянка наливає звичайно з великого рога солодкого молока на бляшану тарїлку, а на другу подає фаринї з кукурудзи і ложку. Тов треба або змішати разом, або після подоби раз молока, а раз фаринї брати і поживати. Жорна (млини) у наш цілком інакші, як в Галичині. Форма поверховна та сама, але місто каміня сьуть округлі кльочки з твердого дерева амууєвого. Ті кльочки сьуть набиті, так спід як і верх, зелізом, звичайно з пили, або обручів тонких кусниками. Ті кусники трохи припилує ся, а потому вкладаєсь мов камінь на камінь і меле ся ними, як жорновим камінем. На такім млинці все мож змолоти, особливо кукурудза даєсь добре змолоти і не треба єї сушити. В такій спосіб і водяні млини поуряджували деякі з наших.

Чорна фасоля то особливий гатунок, хїба лиш для Бразилії сотворений. Суть ту і инші гатунки, як дрібна червоная, красна, та і галицька біла, шпарагова і тична, але жадна так не смакує, як чорна. Єсть она круглава, менша від галицької шпарагової, але дуже поживна. Робітники, що тяжко працюють десь, чи при доборі, чи при колїї, як лиц мають чорну фасолю, а до неї трохи солонини, то і найтяжше цілыми місяцями можуть працювати. Европейска фасоля не дає тільки сили, а Бразиліяни не радо єї ї-

дять, бо кажуть, що їх здуває. Фасолю чорну з фаринєю з мандьоки подають і по перворядних реставрациях і в дома бідних кабоклів.

Наші Русини закладають помалу винниці. Однак як для гречки сьуть вороги мурахи, так само і для винниць. Особливо, коли цвїте, тогди найбільше треба пильнувати, бо нападують їх в короткім часї з листя і цвїту обїдруть.

Вже кількох кольонїстів наших роблять вино по кілька бочок і продають. Купці на вино всегда найдуть ся, щоби лиш найбільше було вина. Виноград також мож продати. Лиш червоче вино ту удає ся. Суть і инші гатунки і білого, але найбільше вдає ся звичайний червоний бразилійський. Если би не муравлі, то люди мали би вже великі винниці.

Також пасїчництвом займають ся наші люди і много єсть таких, що мають на кількадесять, а навіть знайде ся кількох, що мають до 150 пнів. Ту легко мож збільшити пасїку, лиш сьуть такі зимы, де богато падає пнів. Навіть хїтій повно-мають меду, щось шкодить, що гинуть. Здає ся, що в цвїті по лісах на таких деревах, що лиш що кілька літ цвїтуть і ті цвїть мають трийку в собі. Кажуть люди, що навіть є і гусениці такі, що заходять до пасїки, або цвїтів чїнають ся, а коли пчола діткне ся нею, то і сама гине і для других стає ся отруєю. Мід ту не має покую, лиш оден віск мож всегда продати, а навіть від часу до часу попитуєть і платять до 2 мілі за кільо. За фляшку (3/4) меду часом платять від 300 до 500 рейсів. Бразиліяни не конче люблять мід, хїба що за дурно, а тогди дуже їм смакує (muito gosta). Еслиби експортовано мід, то наші люди в короткім часї доробили би ся маєтку на пасїках. Деякі роблять собі мід до питя. Улії сьуть збивані з ріжних пачок, або хто майстер, то вже лїпші собі зробить. Звичайно на сноги, а не на рамки, бо тутешні пчолы не конче уміють просто до рамок лїпити віск. Нераз трафляє ся, що на півперек всіх рамок наліплять. Щоби просто лїшили, то треба передше до рамки прилїпити їм воцни.

(Дальше буде).

Н О В И Н К И.

— Календар. В середу: руско-кат.: Евстазія; римо-кат.: Еммі вдов. — В четвер: руско-кат.: Георгія; римо-кат.: Тайн. веч. Агїїнки.

— Е. Е. ВПр. Митрополит проповідує що денно в церкві св. Юра о год. 6, вечером.

— За упокій душі бл. п. матери ВПр. Митрополита, гр. Шептицької, відслужив ВПр. о. митрат А. Білецький вчера, яко в рок вни смерти, поинальне богослуженє.

— Відозва до загалу учителів і учительок. Руске Тов-о педаг. подїлило свої праці на поодинокі секції в цілі скорїйшого їх полагоджуваня. Між иншими утворено шкільну секцію, котрої задачею буде займатись справами народного учительства і народного шкільництва. Секция тая відбувати ме засіданя свої кождої першої недїлі в місяци о год. 3, по полудни в канцелярії Р. Тов-а пед. при ул. Сикестускій ч. 47, у Львові. В засіданях секції можуть брати участь всі учителі і учительки, що сьуть членами Руского Тов-а пед. Колиб хто з пп. Товаришів(ок) задля перепон не міг прибувати на засіданя секції, то зволить письменно зголошувати свої уваги і бажаня під адресою Рус. Тов-а пед. а секция ними займеєсь і покориствуєсь. На посліднім своїм засіданю за цвїтень с. р. рішила секция, що прийняв гол. Виділ: I. щоби на будуче устроювати в комнатах Рус. Тов-а пед. відітчи для народа, учительства, що починалоб так до его дальшого образования як і до скріплення сил через таку сполуку. — II. Щоби в часописи фаховій „Учителю“ поміщувати інтерпретацію законів шкільних та тим робом запобічи не одній кривдї учительства. — III. Щоби в найближнім часї заняти ся ревізією підручників шкільних руских з узягденнем обставин: що належить з них усунути а що нового ввести. — IV. Щоби зимовою порою в комнатах Р. Тов-а пед. устроювати цикл забав з танцями і концертів для родин учительських, з чого дохід мав би ся призначувати в части на цілі Тов-а взаїмної помоци нар. учителів, а в части на цілі інституцій, удержуваних Рус. Тов. пед. Як з наведеного окузусь, є се програма доволі обширна а єї зреалізованє вимагалоб чимало сил. Томуж то головний Виділ Рус. Тов-а пед. є тої гадки, щоби для успішного переведеня кождої з повисших квестий утворити відповідні комітети. Найближше засіданє секції шкільної відбуде ся вже в руску провідну недїлю о год. 3, по пол. в ль-

вові Тов-а пед. Головний Виділ Р. Тов-а педаг. має повну надїю, що Пп. Товариш(ки) зберуть ся як найчисленнїйше та дадуть сим доказ своїї зрілости. Нумо д. діла, — бо коли самі про себе не подбаєм, годі сего від других жадати! — Від Гол. Видїлу Р. Тов-а пед. у Львові: о. Іван Чапельський голова. Олекса Гайдужевич голова секції.

— Відчит п. д-ра Вахнянина про «будову і красу жіночого тіла», заповіджений на вчера вечером, не відбув ся з причини заводових занять ш. прелеґента. Д-ра Вахнянина як раз перед 6. годиною, коли мав йти на відчит, покликано до хорого. Публика зібрало ся було на відчит не звичайно много, так що ледви всі помістили ся в салї. Відложеной відчит, здаєсь, відбуде ся ще перед сьвятами.

— З Перемишля одержуємо до помещеня отсю подяку: Вже два рази, іменно в місяци вересни і жовтви 1904. р. я мав честь подавати до прилюдної відомости викази жертв, зложених великодушними Добродїями на перебудову каменниці, купленої для Інокінь Василиянок на Інтернат учениць женської семінарії учительської в Перемишлях. При виказах тих не подав я був найважнїйшої річи, іменно: в який спосіб набули СС. Василиянки одноповерхову, майже нову, перед шести роками побудовану каменницю і чи, маючи своє власне помещенє на Інтернат, они так збогатїли, що вже не потребували би ніякої помочи людем милосерних? Отже річ так представляє ся: Каменницю куплено за 32.000 К, заплативши готівкою лиш 6000 К, на котру Пресвященей Епископ Чехович пожертвував 2.000 К, за що побожні монахинї Василиянки їх Пресвященству сим прилюдну складають подяку. На прочу ціну купна черенато від попередного властителя позичку в Банку гіпотечнім і зятягнено нову в перемишкїм товаристві кредитовім „Віра“. Щоби довги ті амортизувати, мусьят СС. Василиянки з доходів Інтернату платити річно 2690 К, крім податку і других з власностию дому сполучених видатків. На перебудову каменниці для цілий Інтернату, на докуно кусна землі під керницю і на правну належитість від купна реальности, виносять всі видатки 6.221 К 84 с. і зістали в части покриті жертвами великодушних Добродїє, виказаних в названих висше двох виказах і в слїдуючїм нивї: 1) Пресвящ. Еп. Чехович окрім висше наведених 2.000 К жертвував сще 400 К. 2) ВПр. о. пралат Матковскій Павло 70 К. 3) ВПр. о. ректор семінарії Мриц Мих. 50 К. 4) ВПов. п. др. Небенцаль, адвокат краєв. з Сянока 500 К. 4) ВПов. Дирекция Тов-а кред. „Віра“ в Перемиш. 100 К. 6) ВПов. Дирекция „Народної Торговлі“ у Львові 30 К. 7) ВПр. о. Бірецький Іван почет. крилош. і парох в Ліску 10 К. До сплати всіх видатків перебудови каменниці не достає сще 1.140 К. В імени Монахинь Василиянок упрашаю милосерних Добродїє о шомїт в сплаті сего довгу, заразом складаю всім дотеперїшним великодушним Жертводавцям сердечну подяку. Перемишль дня 16. цвїтня 1905. о. М. Подольський, кустос. капітули.

— Іменованя і перенесеня. Ветеринар др. Стан. Фібіх іменованій приватним доцентом годівлі риб і хоріб риб в академії ветеринарії у Львові. — Намісник перенї старшого повітового комісаря Йосифа Ставского з Живця до Стрия; повітових комісарів: Івана Лопушньского з Доброміля до Ліска, д-ра Филипа Друбацкого з Велички до Перемишля, Йосифа Рібенбауєра з Рогатина до Велички, Тадея Макаревича з Рудок до Нового Санча, Юстина гр. Лося зі Стрия до Живця, Станислава Біліньского з Ряшева до Рудок, конципіста намісництва, Франца з Лешни Лщиньского з Ліска до Долини, та практикантів концентових намісництва: д-ра Адама Левницького зі Стрия до Львова, Йосифа Новаковского зі Львова до Стрия, Леонарда Альбрехта з Перемишля до Ярослава, Олександра Бельцького зі Львова до Доброміля, Фердинанда Данельца зі Львова до Зборова, Сатурніна Мравнічча зі Львова о Тернополя і Тадея Новацкого зі Львова до Ряшева.

— Одеска місна рада під проводом голови п. Зеленого ухвалила на засіданю з початком лютого с. р. меморіял до міністерства народної просьвіти в справі заведеня українського языка в народних школах на Україні. Про се ми згадували свого часу, а тепер можемо подати за «Кїев. Стариною» важнїшу часть змісту названого меморіялу: «Щоби в місцевостях а малоруским населенем заведено в школах такі учебники, котрі як з огляду на зміст так і на форму більше відповідали географічним, історичним і етнографічним і загалом побутовим признакам місцевого населеня. В тій цілі належить: а) видати инші обїжники замість тих, якими заборонено давати поясненя в школах в малорускій мові, а такі поясненя є необхідні і дійсно їх і тепер уживає ся яко конечно потрібних; б) допустити в учебниках статї в малорускій мові поміж російськими і церковно-славянськими статями, если би показало ся неможливим завести в школах цілий виклад в малорускій мові, а російську мову зробити окремим предметом науки в місцевостях з малоруским населенем; в) допустити до народних і шкільних бібліотек мало-

руські книжки на рівні з російськими; г) відмінити об'язковий розпорядження міністра внутрішніх справ з 1863, 1876 і 1881. рр., якими заведено спеціальні цензурні обмеження для научної і перекладної літератури в малорускій мові, з огляду на убіючий вплив тих обмежень на всю малоруску літературу, а через те і на народну просвіту в правдивім сего слова значіню».

— **3 Харкова** — як доносить «Полтавщина» — вислала інтелігенція дві просьби до правительства. В одній з них, виславій на руки голови комітету міністрів С. Віттога, Харківці просять о зрівняне прав української мови і літератури з російською. В другім письмі — до синоду містить ся просьба о дозвіл, видати св. Письмо в українській мові.

— **Погром шехполянців.** Мимо розпучливих накликувань вшепольського органу, аби міська рада Львова не дозволила на обміну ґрунту від ул. Рускої за кусень площі від Підваля при будові каменниці «Дністра» — стало ся інакше. Міська рада на вчерашнім засіданю по рефераті ради Равекого ухвалила майже одноголосно дати «Дністрови» від Підваля такий сам простор, як «Дністер» відступає від ул. Рускої на управильнене тої улиці. «Дністер», по правді сказавши, на такий обмін тратить, бо шмат землі від ул. Рускої більше варт чим такий сам шмат від Підваля. А если «Дністер» годив ся на таку заміну, то не ждав ласки від міської адм., а робив тим їй уступку для сьвятоїзгоди.

— **3 Буковини.** Реорганізація вірмено-польського езекутивного комітету на Буковині). Дотеперішній презес вірм.-польского езекутивного комітету дідич Войтх Задурович, продавши своє майно Шерівці, уважав за відповіднє зложити провід між вірмено-польськими лідичами. На его місце вибрано предсідателем на засіданю, що відбуло ся дня 10. с. м. в готелю під «Чорним орлом», Кшиштофа Абрагамовича, чирешского дідича й голову соймового вірмено-польского клубу. Заступником предсідателя став посол др. Теодор Богосевич.

— **Позір! Учителі і учительки!** Зголошуйте чим скорше своє вступленє в члени Товариства «Взаїмна поміч галицьких і буковинських учителів і учительок». Статут вже в міністерстві. В перших двох літах нема ніякої доплати, а всіх приймає ся без ріжниць віку. Емеритури і датки похоронні після стало означеної скалі для всіх. Чим більше членів, тим більше хісна для них. Перший загальний збір відбуде ся ще сего року шкільного. Зголошувати ся на адресу: Р. Тов. педаґ. ул. Сикстуска 47.

Переписка Адміністрації. ВШр. о. Дм. Гуз. в Зав. Рахунки годять ся. Дякуємо. За 1905 прийде нам ще 9 К 50 с.

— **Ошибна в нумерації.** Передпоследні два числа «Руслана» замість чч. 78. і 79. мають мати чч. 76. і 77.

Всячина.

— **Крадежи в російських църквах.** Перед кількома місяцями стала голосною справа крадіжки чудотворного образа Матери Божої з церкви в Казані. Тепер доносять російські газети, що в Харкові украдено з соборної церкви чудотворну ікону Ахтирської Матери Божої. Ікону найдено другого дня, але золотокована ри а з брилянтами пропала.

Посмертні оповістки.

— **О. Орест Держіо,** почесний крпюшанин, парох місточка Озірної, зборівского деканату, упокоїв ся дня 16. с. м. в 67. році життя а в 42. р. сьвященства. В. с. п.!

Наука, штука, література.

— **Уже вийшли «Любоці»,** українські вальці на фортеп'ян, композиції Я. Ярославенка, як перше число «Торбана». Полишаючи ширшу оцінку на инший раз, годить ся зазначити, що є се перший найбільший твір фортеп'яновий, який до тепер вийшов у нас, та не тільки гарний своїм змістом, але також задля прехорошого друку заслуґує вповні на увагу, тому можна надіятись, що «Любоці» скоро розійдуть ся поміж нашою музикальною громадою. Ціна 1 К 50 с. Головний склад: Українська Накладня, Львів, Вроновська 8. Дістати можна також в книгарнях.

Телеграми

в дня 18. цвітня.

Рим. Папа видав енцикліку до всіх єпископів католицкої Церкви в справі научування катехізму і звиває єпископів, аби постарали ся о пвєденє тої норми в житє.

Будапешт. Magyar Hirlap доносить, що під-

час великодних сьвят ґр. Тіса уступить, а на его місце тямчасовим управителем кабінету стане іменованій дотеперішній спільний міністер скарбу бар. Буріян.

Льондон. Daily News доносить, що фльота адмірала Небогатова находить ся коло острова Цейльон, о 10 днів дороги за фльотою Рождественського.

Берлін. Loc. Anzeiger доносить, що леди в порті владивостоцкім вже пустили і можуть там вже заїздити великі кораблі.

Петербург. «Берж. Ведомості» доносять, що правительство приготвило проект загальної амнестії для всіх засуджених за політичні і релігійні переступки в зад від 3. марця с. р. Амнестия має бути оголошена перед великодними сьвятами.

Рим. Майже в цілій Італії застрайкувала залізнична прислуга, але не вся. Страйкарів заступлено війском. Головні поїзди курсують дальше. Преса і публіка є проти страйку.

Виконує найдешевше!

Всякі роботи ритівничі, печаткові і цизельовані. Власний виріб стампиль кавчукових і металевих, ґравіроване на метали і дорогих камях.

Моноґрами, герби і ґузики до упряжи і ліберії, шильди ритовані і ляті, таблиці з бляхи прасовані для сторожи і асекураційних товариств. Печаткові марки, знаки до випалення з заліза і шпунтові бляшки. Склад кавчукових друкарень «Perfect» і ріжних фарб до стампиль.

Артист. заведене ритівниче А. Зігман, у Львові 14 ул. Тикстуска 14.

Що року горять хлопські міліони неасекуровані!

„ДНІСТЕР“

Товариство взаїмних обезпечень у Львові (Ривок 10) одинокє руске Товариство асекураційне обезпечає будинни, движимости, збіжє і пашу на случай пожежи. По пожарах виплачує „Дністер“ зараз відшкодованя; оцінку шкід переводить разом з місцевими членами; через 12 літ виплатив „Дністер“ відшкодовань в сумі 5 міліонів, 340 тисяч корон.

ФОНДИ „ДНІСТРА“ виносять (з кінцем р. 1904) суму 1,183,874 кор. і уміщені суть в цінних паперах.

В „ДНІСТРІ“ єсть обезпечених більше як 300.000 будинків. На покритє хат черепом дістають члени „Дністра“ позичку в Товаристві кредитовім „Дністер“.

ПОЛІСИ „ДНІСТРА“ приймають ся при всьляких позичках в Банку кравім, касах оцадноости і касах сиротницьких.

ЧИСТИЙ ЗИСК по скінченім році звертає ся членам; в літах 1901—1904 звернув „Дністер“ членам 284.857 кор.; (за літа 1900 до 1902 по 8%, за 1903 р. 5% премії)

АГЕНЦІЇ „ДНІСТРА“ находять ся у всіх містах і більших селах і треба подавати обезпеченє через агента; господарі письменні повинні старати ся о агенції „Дністра“ в таких сторонах, де инші агенти „Дністра“ не роблять. Агенти „Дністра“ заробили вже провізії 662.807 корон.

НА ЖИТЄ обезпечайче ся тільки через „Дністер“ в Товаристві Крак.; свою провізію від сих обезпечень дає „Дністер“ на рускі добродійні ціли.

„Дністер“ припоручили Преосьв. Єпископські Ординаряти.

ДО КАНАДИ

як і до всіх других заморських земель переправляє **НАЙДЕШЕВШЕ** повсюди знакома фірма.

V. KARLSBERG
HAMBURG, Ferdinandstrasse 15.

Поки хто шифарту купить, нехай порівнає мої ціни з цінами агентів корабельних.

Стережіть ся огні! Асекурауйте ся в „Дністрі“!

Покривайте свої хати черепом (дахівками)!